

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

59 368 779

FEKETE

örvényészeti orvosi észleletek
1891

HUN

988

FEK

RD

LAW
LIBRARY

80 Hungary
Külön lenyomat az „Ügyvédek Lapja“-ból.

---

(799)
×
TÖRVÉNYSZÉKI
ORVOSI ÉSZLELETEK.

IRTA :

FEKETE, ALAJOS tr.

LUGOSI KIR. TÖRVÉNYSZÉKI ORVOS.

PRINTED IN HUNGARY

BUDAPEST, 1891.

MÁRKUS SAMU KÖNYVNYOMDÁJA, DOROTTYA-UTCZA 6.
(Wurm-udvar).

APR 17 1933

Beszámítási képesség.

A bűnügyi beszámítási képesség meghatározása kétes esetekben, a kérdésessé vált lelki állapot biztos megállapítása — tekintettel a nagy felelősségre, mely avval jár, az e tekintetben adandó bármely irányu vélemény eshetőleges súlyos következményeire, a bűnesetek legnagyobb részét főbenjáró voltukra s egyéb körülményekre — egyike a legnehezebb s legkényesebb feladatoknak, mely a szakértői tanu megoldását várja, ennek sok nehézséget okoz s mely a legtöbb esetben igen gondos, lelkiismeretes megfigyelést, emberismeretet, tapasztalást, szakavatottságot s éles ítélő tehetséget igényel.

A tudományos testületek felülvéleményezései az ezen vizsgálatokkal járó nehézségeken nem könnyíthetnek azért, mert ezek az egyes kérdéses esetekben nem a szakavatottabbak személyes észleletein, hanem az első vizsgálatot teljesített szakértő írásbeli dolgozatain alapszanak. Ezek szabatos s a tudomány igényeinek megfelelő összeállítása pedig általánosságban s minden egyes, jelesen kétes esetben sokkal több nehézséggel jár s sokkal több szakavatottságot igényel, mint például egy bonczjegyzőkönyv felvétele vagy egy súlyos testi sértés leírása.

Nehezíti ezen vizsgálatok szabatos keresztülvitelét már azon körülmény maga is, hogy a bűnügyi, illetőleg bírói vizsgálat, az illető szakértői vizsgálat alá veendő vádlott előéletének nyomozását, viszonyainak, élményeinek kikutatását legtöbb esetben feladatának nem tekinti. Ezek

felderítése pedig gyakran a szakértőnek időtrabló utánjárást, fáradságot okoz.

A megfigyelés s vizsgálat lényege maga is a feladat megoldása tekintetében aránylag igen sok nehézségbe s akadályba ütközik. Hogy egyebet ne említsek, apát, anyát nem ismerő — mert törvénytelen szülött — vagy igen szegény, gyakran rossz erkölcsű, iszákos szülőktől származó, semmiféle nevelésben nem részesült, templomba is alig járt, imádságokat nem tudó, illetőségi községén túl sohasem járt s oda is — mert a nappalt, juhok, disznók, marhák őrzésével elfoglalva, folyton a mezőn, legelőn vagy erdőben tölti — csak éjszakára visszakerülő, emberekkel alig érintkező, a legprimitívabb ismereteket nélkülöző, csaknem mindenre „nem tudom“-mal válaszoló egyénnél hol vonható a határ a természetes észbeli korlátoltság s a beteges butaság vagy gyenge elméjűség között? Ilyen ember ösztönszerűleg tudja talán, hogy ölni, másnak tulajdonát elsajátítani nem szabad, de az eskü szentségéről, például, alig fog helyes s tiszta fogalommal birni. Több mint alantas műveltségi fokánál fogva az ilyen egyének az erkölcsi jó s az erkölcsi rossz közötti megkülönböztetési képessége gyakran minden elmezavar nélkül megdöbbenőleg hiányos, tetteinek következményei iránt, a nemesebb erkölcsök, gondolkodás s szégyenérzet hiányainál fogva, az tökéletesen közömbössé vált.

Másrészt pedig az elmebetegségek tettetése, színlelése ezen osztályban alig fordul elő. Megkísérti ugyan egyik-másik, kinek a vizsgálat s megfigyelés céljáról némi homályos sejtelme van, de ezt fentmondott sajátságainál, illetőleg fogyatkozásainál fogva oly ügyetlenséggel teszi, hogy ez csak a mulékony kísérletnél maradhat.

A megfigyelés eredményének végleges megállapíthatása tekintetében, ha nem is szorosan vett szakértői szempontból, némi nehézséget okoz a gyakorlati életben azon körülmény, hogy az avatatlanok előtt csaknem megfoghatatlannak látszik lenni, hogy egy, legalább egy bizonyos ideig, látszólag értelmesen beszélő, helyes és kellő ítéletet tanúsító feleleteket adó, a bírói vizsgálati kihallgatásnál értelmi zavart felőlőleg nem tanúsító egyén elmezavarodottságban

szenvedjen, hogy az bűnös cselekedetét beszámításon kívüli állapotban követte volna el. Azon esetek száma pedig, melyekben határozott s minden kétségen kívüli elmebeteg-gek rövidebb-hosszabb időközökön keresztül, jelesen, ha szellemi képességük összpontosítására mintegy kényszerülnek, értelmesen beszélhetnek, józan eszűeknek s egészséges embereknek megfelelőleg viselik magukat. a gyakorlati életben meglehetősen nagy s az elmezavar, az agy táplálkozási, azaz funkcionális zavarai s nem tárgyilagos változásai nem szükségképen kell, hogy laikusok által is könnyen felismerhető mindig s egy folytonosságban szembeötlő jelenségek által manifestálják magukat.

Másrészről s evvel ellenirányban napról-napra inkább tért hódít azon áramlat, mely minden természetelleni és indokaiban egyhamarjában fel nem ismerhető cselekedetnek, rendkívüli és könnyen meg nem magyarázható viselkedésnek, egyáltalán a bűnös cselekedetek forrásának a beteg agybeli működést, a központi idegrendszer elfajulását akarja tekintetni, mi minden körülmények között épen oly tulságokra vezet, mint a fentemlitett ellenkező nézet s ezen két ellentétes áramlat között a középutat megtartani a szakértői tanu egyik főfeladatát képezi, mi pedig nem minden konkrét esetben egykönnyen megoldható feladat.

Végezetül. a mit legelőbb kellett volna megemlítenem, a mondott feladat szakavatott alapos s biztos megoldásánál fő nehézséget s akadályt képez az elmekörtan s jelesen a törvényszéki elmekörtan elsajátításának hiányos volta az egyetemeken, mert hogy ezen szakmával kizárólagosan foglalkozók, az ugynevezett speczialisták kivételével, minő készséggel lépünk, illetőleg léptünk ki annak idejében a gyakorlati életbe, azt feleslegesnek tartom bővebben fejtegetni.

Bűnügyi beszámítási képesség meghatározása tekintében orvos törvényszéki gyakorlatomban 1890-ik év végéig, tehát körülbelül 18 év alatt bűnügyekben összesen 68 elmebeli állapot megfigyelését s vizsgálatát foganatosítottam. A megfigyelés tárgya volt 51 férfi s 17 nő. A bűnesetek a következők voltak: gyilkosság 31, gyilkosságban részesség 2, gyilkosságra való bujtogatás 3, emberölés 13, emberölési

kísérlet 1, gyermekölés 5, súlyos testi sértés 4, erőszakos nemi közösülés s rablási kísérlet 1, gyújtogatás 3, hamis tanuzás 1, csalás 1, betöréses lopás 2 s egy gyilkossági bűnügyben egy döntő tanu elmebeli állapota kétségbevonása folytán szükségessé vált elmebeli vizsgálat.

Ezek közül a megfigyelés eredményére nézve határozott elmezavarban, vagy a bűnügyi beszámítási képességet megszüntető lelki állapotban szenvedő volt 11 és pedig: buskomorság 3, elsődleges butaság 1, másodlagos tébolyodottság 3, nehézkezes elmezavar 1, üldöztetési örűtséé 1, dűhösséé 1, testi és lelki fejletlenséé 1.

A bűnügyi beszámítási képessééé meg nem szűntető s kivétel nélkül elitelt, de részben hatásáéé kétségbevont beszámítási képesséé, részben tettetés — korlátolt felfogás — a beszámítást meg nem szűntető psychikus változások, testi vagy szellemi fogyatkozás észleltetett 9 esetben. A többi 48 megfigyelési esetben minden kifogás s fogyatkozás nélküli ép elmeállapot s bűnügyi beszámítási képessééé találtatott.

Polgári ügyekben állítólagos agybántalom, elmezavar vagy szellemi fogyatkozás folytán kétségbevont rendelkezési vagy hivataloskodási képessééé illető véleményyt 6 esetben állítottam ki; testi sértések után támadt elmebántalom, illetőéé az agy működési zavarainak vagy tárgyilagos változásainak mint maradandó utóbajnak meghatározása érdekében orvosi megfigyelést s vizsgálatot szinte 6 esetben foganatósítottam.

Végtárgyalásoknál a kétségbe vont bűnügyi beszámítási képessééé meghatározásába nem bocsátkoztam, a mennyiben minden ilyen alkalmmal s ilyen esetben kinyilatkoztattam, hogy annak megítélhetésére, vajjon egy bűnös cselekedetet elkövetett egyén elmebeli állapota kétes esetben ép, vagy pedig annak elmebeli állapota oly fokban meg van, vagy meg volt zavarva, hogy az akarátának szabad elhatározási képesséééé a büntett elkövetése alkalmmával nem birt, egy végtárgyalás folyamata alatti szakértői megfigyelés egyáltalán egy egyszeri kihallgatás s vizsgálat nem elégsééés s a mennyiben egy büntettet elkövetett egyén bűnügyi beszámítási képesséééé tekintetében akár a

törvényszék, akár a vádhatóság vagy védelem részéről ag-
gályok támasztatnának, azok egy végtárgyalás folyamában
szerzett észleletek alapján sem megdönthetők sem indokol-
hatók nem lehetnek. A lugosi kir. törvényszék itt ott meg-
kísértett ellentőrekvések daczára, ezen észrevételeimet
mindig máltányolván, e tekintetben s ily módon szakértői
véleményt tőlem nem követelt s minden ilyen kétes eset-
ben a szabályszerű megfigyelést elrendelte s a mennyire
tőle függött, minden ehhez megkívántató segédeszközt, ille-
tőleg esetlegesen szükségessé vált felvilágosítást is meg-
adott.

Annál sűrűbben fordultak elő azonban a végtárgyalá-
soknál azon esetek, a midőn a btkv 84-ik §. értelmében
a felismerési képesség a 16 évet még el nem ért, de a 12
évet már meghaladott serdülőknél volt meghatározandó.
Ez azonban különös nehézséget sohasem okozott, mert az
a vizsgált testi s szellemi fejlődésének, a végtárgyalás folya-
mán a vizsgált részéről való viselkedésének megfigyelése,
rövidebb hosszabb ideig tartó beszélgetés, jelesen az erköl-
csi jó s erkölsileg rossz tekintetében való megkülönböztetési
képességének meghatározása alapján mindig aránylag könny-
nyebb volt meghatározható.

A törvény a szakértői tanutól csak annak meghatá-
rozását követeli, hogy a konkrét esetben a büntettet
elkövetett egyén elmetehetsége meg volt-e zavarva vagy
sem, hogy annak felismerési képessége, elhatározási szabad-
sága meg volt-e szüntetve vagy sem; szóval, habár e szó
„betegség“ a törvényben elő nem fordul, csakis az elmeál-
lapot kóros voltának, az elmezavarnak kimutatását, indo-
kolását s tanusítását követelvén. az elmezavar alakjának
meghatározása a szakértőnek csak mintegy mellékfeladatát
képezi. Kell ugyan, hogy a szakértő hü s kimerítő képét
adja a vizsgálat tárgyát képezett esetnek, de nem annyira
az elmekór alakjának, nemének meghatározása érdekében,
mintsem azért, hogy a fenforgó elmezavart konstatalja, in-
dokolja s a nem szélsőségekben nyilvánuló kóros elmeáll-
apot tekintetében különben is bizalmatlan laikus előtt azt
megérthetővé tegye.

A korlátolt beszámítási képességet, mint ilyet, bün-

tetőtörvénykönyvünk nem ismeri s határozott, csakis erre vonatkozó kérdés sohasem intéztetik a szakértőhöz, már azért sem, mert minden oly esetben, melyben a beszámítás tekintetében bármi aggály merül fel, a kérdés a beszámítási képesség teljes hiányának megállapítására vonatkozik, Mindazonáltal vagy éppen azért célszerű, minden egyes vizsgálatnál s megfigyelésnél az illető vizsgált testi s szellemi sajátságait, fogatkozásait, ha az a bűnügyi beszámítási képességet ki nem is zárja, részletesen s kimerítőn tárgyalni s leírni, az eshetőlegesen fenforgó szellemi fogatkozásokat, természetes vele született szellemi korlátoztságot, öröklés alapján fejlődött psychikus változásokat, elhanyagolt nevelést felemlíteni, mert mindezek a gyakorlati életben legalább is a büntetés kimérésénél többé-kevésbé mindig tekintetbe szoktak vétetni.

Orvostörvényszéki gyakorlatomban észlelt, a bűnügyi beszámítási képességet tökéletesen kizáró fentjelölt elmezavarodási esetek legnagyobb részét már jóval ezelőtt más helyt közölván, ez alkalommal közlök egynehány esetet, melyek részben úgy bűnügyi, mint orvosi tekintetben fontossággal bírnak, az illető körökben érdekeltséget keltettek, részben kivételességüknél fogva többé-kevésbé tanulságosak, érdekesek is s a fent mondottak nagy részének gyakorlati esetek által való illusztrálására is szolgálhatnak.

1. A tanuskodási képességnek állítólagos kétes elmeállapot miatt való kétségbevonása.

P. Gy. k—i lakos, 188* év november hó 20-án a közégi legelőn agyonütve találtatott.

A gyilkosság elkövetésével közvetlenül a hulla feltalátatása után a különben is erkölcstelen magaviseletű, roszt előéletű, tökéletesen vagyontalan, még állandó lakással sem bíró s több ízben megbüntetve volt, H. J. községbeli lakos gyanusítatott azért, mert ő köztudomásulag az elhaltnak feleségével tiltott szerelmi viszonyban élt s mivel az elhaltnak ellensége egyáltalán nem volt s boszunak vagy anyagi haszonnak ő áldozatául nem eshetett s csak a gyanusított-

nak állhatott érdekében őt láb alól eltenni, hogy ily módon jobb s kényelmesebb életmódra szert tehessen.

Amde tette szemtanu által nem volt bebizonyítható s csak egy tanu G. Gy. községbeli lakos találkozott, ki az illető gyanusítottra terhelőleg vallott annyiban, a mennyiben határozottan állította, hogy november hó 19-én estve a közlegelőn a gyanusítottal s már most vádlottal találkozott, ki félve tekintett körül s ki mellett a földön egy emberi test feküdt s midőn a vádlott őt észrevette, fenyegetőleg hazaküldte, hallgatásra intette s egészen lakásáig üldözte.

Az ezen bűnügyben tartott törvényszéki végtárgyalás alkalmával a védelem részéről ezen egyedüli tanu, mint olyan, ki ugy külső ruházatára, mint beszédmódjára különcz természetű, ki jövődömondással foglalkozik előszeretettel s pedig gyakran állit olyanokat, a melyeknek valótlansága később kiderül, ki tehát elmebeli fogyatkozásban szenvedőnek látszik lenni, kifogásoltatott s a védelem annak eshetőleges meghiteltetése ellenében védekezett.

Ennek alapján a lugosi kir. törvényszék a tárgyalást elfüggesztette s habár az illetőnek tanuskodása alkalmával rajta az elmezavar legcsekélyebb nyoma vagy jele felfedezhető nem volt. annak szakértői megfigyelését elrendelni jónak látta.

Ezen végzés következtében szándékos emberölés büntetével vádolt H. J. elleni bűnügyben felvett vizsgálati iratok hozzám átszármaztattak azon megkereséssel, hogy azok tanulmányozása után, az ez ügyben tanuként szereplő, de állítólagos elmebeli fogyatkozásai miatt, mint ilyen kifogásolt s egyelőre esküre nem bocsátott G. Gy. k—i lakos elmebeli állapotát megfigyeljem s nevezettnek elmebeli állapotáról, jelesen a tekintetben: „hogy elmebeli állapotát, illetőleg jelen ügyre vonatkozó vallomása aggálytalannak elfogadható s mint ilyen esküre bocsátható-e,” véleményt adjak.

Ezen feladatot több napon keresztül tartó megfigyelés alapján következendőkben igyekeztem megoldani.

G. Gy. 68 éves. özvegy, molnár s földművelő, g. kath. vallásu, K. községbeli születésű s illetőségű. Atyja 26 évvel ezelőt 80 éves korában aggkórban, anyja már előbb szinte

nagyon előhaladt korban gutaütésben halt meg, egy nálánál fiatalabb fivére 12 évvel ezelőtt közelebből meg nem határozható betegségben halt meg. Három fivére: egy földművelő, egy lelkész s egy bérlő s egy férjnél lévő nővére életben vannak.

Ezek valamint ezeknek gyermekei mind egészségesek, a mint egyáltalán nagyszámu rokonai között alkati- öröklékeny kórok, elmebajok, öngyilkossági esetek nem fordultak elő.

Atyja házában nevelkedett, a községi iskolába járt, atyja vagyonos földművelő lévén, ő is korán földművelői munkával, mezőgazdasággal foglalkozott. Huszonegyéves korában azonban Aradon a papnöveldében tartózkodott, de onnan a nélkül, hogy iskoláit befejezte volna, hazajött. Már mint megnőtt fiatal ember körülbelül 14 éves korában Lugoson a középtanodában két évig iskolázott, de ezen idő lefolyása után ismét csak atyjához visszakerült s földműveléssel foglalkozott. Katonai szolgálatot nem teljesített. Huszonkilencz éves korában megnősült, egy szomszéd községbeli árva leányt vett nőül, mint nős ember is eleinte atyja házában lakott, de később ő atyjának házat építvén. ez tőle elköltözött s ő a régi lakásban feleségével egyedül maradt. Hal-, marha-, sertés-, juhkereskedéssel, szeszegetéssel s földművelői munkával foglalkozott, malmokat épített s bérelt, ács- asztalos-munkákat sajátkezüleg végezett. Igen sok s különféle vállalatokba bocsátkozván sokat járt kelt, vagyonos lévén, vállalkozó munkás s nyughatatlan életet élt.

1858. évben elhalt nejével mindig jó viszonyban élt, az ettől származott gyermekek, egy fiu kivételével, ki most 37 éves korát éli, mind meghaltak. Nejének elhalálózása után különféle nőkkel s pedig folytonos változtatással élt, az egyikkel egy fél, a másikkal egy egész évig, sokszor többel egyszerre, miglen, miután egy évig a közel fekvő Lugoson is lakott, 1876. évben ismét régi lakhelyére visszament s itt egy D. községbeli származásu nővel, ennek egy év előtt bekövetkezett, haláláig, közös háztartásban élt, ettől egy most is élő 9 éves fia s egy 5 éves leánya maradt.

Mindenféle vállalatokba bocsátkozván, malombérlés, pálinkafőzés, olajkészítéssel, marha, sertéskereskedéssel fog-

lalkozván, igen sokat járt, kelt, utazott. Volt Facseton, Bog-sánban, Temesvárt, Aradon, Karánsebesen, a Királyhágón túl több városban s mindenütt több izben járt, a családi vagyon felosztásánál rokonai, sőt saját fia által is érzékenyen megkárosíttatván, üzleteiben, vállalataiban veszteségeket szenvedve, a vele szerelmi viszonyban volt asszonyok által is kizsákmányoltatván, vagyonát s pedig több izben is elveszítette úgy, hogy az utolsó időben azt többé visszaszerezni nem volt képes s így most egész vagyona $3\frac{1}{2}$ hold földből, 3 faházból, egy malomrészből s 3 disznóból áll.

Az előbb említett 9 éves fiával — leánykáját egy szomszédnőhöz adta — saját házai egyikében félre s elvonultan lakik, időnkint halárusítással, rendesen azonban malma kezelésével foglalkozik, különczködő életmódot él, maga főz, maga tisztogatja lakását, házat. Miután sokszor meglopták, tulajdonának őrzése végett éjelenként gyakran kijár s csak az éjfélutáni órákban alszik. Tisztátalan, rongyos, az embereknek irányában táplált véleménye tekintetében nagy közönyösséggel, sőt megvetéssel viseltetik. Egy fivérének kivételével, kivel jó viszonyban él, rokonaival, sőt saját fiával sem érintkezik, azokat megrontóinak tartja s e tekintetben saját törvényes fiát leginkább kárhoztatja s okozza. Táplálkozása nagyon egyszerű, szeszes italokat igen ritkán élvez.

Gyermekkori betegségeket ki nem állott, ránggörcsökben nem szenvedett, eredménynyel oltatott, egyes enyhe lefolyású hurutos bántalmak s kézi munkájának végzése alkalmával kapott jelentéktelen sebzések kivételével, soha beteg s egyáltalán komoly ágyban fekvő beteg sohasem volt. Fejsértéseket nem szenvedett Bujakóros sohasem volt.

A vizsgált középtermű, korára való tekintettel mozgékony, erős, egészséges testalkotású, mérsékelten táplált. Haja sűrű fekete, koponyáján kinövés vagy az alkotásban rendestől eltérés nem észlelhető, tekintete szabad, jóindulatu, arczkifejezése élénk, értelmet s fűfángot eláruló. Érzékei rendes működésűek, látak egyenletesen mozgók, látható hártyák vörösök, fogai hiányosak, szakála hosszú ősz. A légzési, vérkeringési s emésztési szervekben rendetlenség fel nem fedezhető.

Viselkedésében azonban a rendestől nagyon s feltűnően eltérő, csaknem mindig fedetlen fővel jár, haját osztálybelieinél szokatlan módra, nyakig érő hosszúságra növesztve, hátrafelé fésülve hordja, mint azt az ő felekezetbeli lelkészek szokták, inget nem visel, e vidéken a földművelői osztálynál is divó ruhája nagyon összerongyolt, tisztátalan, köteléssel s vékony zsinegekkel összetartva s összekötve, mindig mezitláb jár. Vállán keresztülvetve, oldalán egy vászonzacskócskát hord, mely régi személyét s vagyonát illető ítéletekkel, okmányokkal, népszerű nyomtatványokkal, könyvekkel, melyek az emberi egészség fenntartását, gyógyszerek mikénti használatát tárgyalják s általa irt számokkal s jövődölgetésekkel beirt füzetekkel, melyekből ő az embereknek jövődőt jósol, telve van.

Szellemi képességét illetőleg, románul beszél, ír s olvas, állítása szerint magyarul is jól tudott, de azt nagyrészt elfelejtette, mindazonáltal minden a szobában levő mindennapi használatra megkívántató tárgyakat, eszközöket, butordarabokat magyar nyelven is megjelöli, szinte így egy rakás deákszót s mondatot tud, s azt hadarva elmondja, németül mitsem tud, de a természetes tünetmények szabatos megfigyelési képességéről a megejtett megfigyelés folyamában felöltő bizonyítékokat nyújt.

A hozzá intézett kérdésekre határozottan s értelmesen felel, nagyon bőbeszédű, a legnagyobb minuczióssal jelöli meg az események évszámát, gyakran napját is, nagy feneket kerítve, minden a dologhoz legtávolabbról tartozó mellékkörülményeket is tudákosan s nagy szóbőséggel tárgyal s azokat apróra részletezve, adja elő, de előadása sohasem értelem nélküli vagy zavart s ha valamit nem tud, vagy valamire nem emlékszik, azt határozottan megmondja.

Életének minden némileg nevezetesebb mozzanatára élénken emlékszik, multját öntudatosan emlegeti, minő vagyonnal rendelkezett, hány nővel élt, minő vig életet folytatott, mennyi disznaja, marhája, pálinkája, földje volt, minő vásárlásokat tett, hány ezer forinttal rendelkezett.

Hosszu, mozgalmas s nyughatatlan életében vele érintkezésben volt egyénekre emlékezik, azok viszonyait ismeri,

iskolatársai közül a még életben levőket, azok sorsát ismeri, igen sokszor perlekedvén, a már rég elhalt vagy még most is élő nevesebb ügyvédeket, bírákat ismerte s ismeri. igazságérzete élénk, igazságtalanságot nehezen tűr, de különben jó indulatu.

Cselekedeteinek, viselkedésének horderejét tudja s azokat, ha azok még oly vizásoknak látszanak is, indokolja; gymnasiális iskoláit nem folytatta azért, mert az időben csak az urak boldogulhattak, neki előmenetelre nem volt kilátása, különben is atyja aránylag nagy vagyonnal rendelkezvén, neki is több hajlama volt a vagyont élvezni s ott-hon a földművelői életet folytatni. Ismeri ő a most megejtésben lévő vizgálat okát s értelmét, tudja, hogy a községben eszelősnek tartják, nem rendes embernek hiszik s ezt természetesen is találja, mert ő eleinte a természeti tü-nemények megfigyelése, a hold, a csillagok állása, a szelek iránya, az állatok viselkedése s egyéb általa megfigyelt tü-nemények kapcsán az időjárást, a bekövetkezendő termés minőségét, a fellépendő betegségeket jövendölte, előre meg-mondotta s miután tapasztalta azt, hogy ez az embereket bámulatba ejti, ez irányban, saját beismerése szerint, talán mértéken túl menve, az egyes emberek születési évéből s egyéb viszonyai után sorsukat is jövendölgetni kezdte, ez által az emberek egy részét magához, jelesen malmához csődítette, ebből némi jövedelmi forrást csinált. Igaz, hogy ezt most ritkábban teszi, mert azon pár krajczár, melyet ezért a tudatlanoktól kap, a fáradságot meg nem érdemli. Azon ösztönből, hogy osztálybeliei fölé kerekedjék, hogy ismerőseit megtréfálja, akkor, midőn még vagyona volt mindenféle ruhába s így papi ruhába is öltözködött, hogy lássa, miképen bámulják meg, időnkint azokkal, kik hamarjába fel nem ismerték, még kezét is csókoltatta. Nyughatatlan természetű lévén, igazságtalanságot, ha ez máson követte-tett is el, nem tűrhetett s így gyakran ostromolta a köz-ségi előljárásságot s ezért is őt hóbortosnak nyilvánították.

Az erkölcsi jó s erkölcsileg roszról kellő megkülönböztetési képessége van. Természeti ösztönénél fogva is tudja, mit tilt a társadalmi rend. Még az ötvenes években két ízben erdőkárosításért s apró vétségért volt ugyan napokra

elzárva, de komolyabb büntényt sohasem követett el, csakis vagyoni viszonyaiból folyó perlekedései voltak. Vallási tekintetben ő egészen közönyös, ők tudniillik ő egész családjával azelőtt görögkeletiek voltak, később áttértek a g. kath. vallásra, de ő most már egy templomba sem jár, a papoknak nem hiszen, az egyházi szertartásokra mit sem ád, de az eskü szentségéről kellő s tiszta tudata van. A kérdéses esetben is ő a gyanusítottat biztosan felismerte, mert ez beszélt vele, mert két ízben akkor megkergette, de ruházataról is felismerte volna. Gyanítja ő még azt is, hogy ki volt a vele volt, de elszaladt másik egyén, de épen, mivel az eskü fontosságának teljes tudatában van s az vele nem beszélt, erre nézve az esküt letenni nem volna képes, azt meg nem nevezi s meg nem nevezheti.

A gyanusítottat sem jelentette fel ő, habár azt rossz embernek tartja, ki lopásból s asszonyok után élösködik, hallgatott mindaddig, míg azt nem tapasztalta, hogy ez úgyben ártatlanokat is gyanusítanak s vádolnak.

Ezen élményének körülményeit oly biztonsággal, oly részletességgel, a meggyőződés oly tiszta hangján, a helyi s térbeli viszonyok oly teljes ismeretével, mindig a dolog lényegére nézve egyformán adja elő, hogy azt a legélénkebb képzelődéssel, ily alakban magának nem alkothatta, így be nem tanulhatta.

A vizsgált tehát kétségtelenül nem rendes viselkedő, különcz, excentrikus gondolkozású, kinek ugynevezett bogarai vannak. Társadalmi rendjéből kilépve, egy bizonyos fokát a nem alapos tudakosságnak elsajátítván, osztálybeliei fölé való kereskedésének vágya, de jelesen a természetűi tünetmények éles megfigyelése folytán jövődömondásokra adta magát s midőn ezáltal feltűnési viszketege némi kielégítésben részesült, a kellő mértéket elhagyva, az emberek jövődö sorsának jósolgatásába bocsátkozott, mintegy horoszkopot állított fel, a planétákból olvasott s ebből némi keresetforrást alkotott magának.

Családja tagjai s saját fia által, nézete szerint, anyagilag károsítva, vagyonát az emberek roszasága s csalárdasága által elveszítve, az asszonyok által már koránál fogva kerülve, ha nem is ember gyűlölővé, mert hiszen ő alapjá-

ban nem rossz ember, hanem jóindulatú, de elzárkózottá, emberkerülővé vált, viseletében, modorában gondolkozásában, életmódjában osztálybelieitől eltért, excentrikussá, cynikussá lett, mi annál feltűnőbb volt, mert ezen az ugynevezett jobb, előkelőbb osztályoknál a moralis alapot s valódi lelki műveltséget nélkülöző egyéneknek aránylag gyakran előforduló állapot, éppen az ő osztálybeliei előtt alig ismeretes s így igen természetes, hogy a községbeliek által oly embernek tartatik. a kinek szava után nem lehet indulni, a ki nem úgy cselekszik, mint egy komoly ember cselekedni szokott, mert ő babonás, hóbortos s magát próphétának tartja.

Mindazonáltal a vizsgátnak, mint az a fentmondottakból kitetszik, emlékező tehetsége ép, rendes, agybántalomban, elmebetegségben nem szenved, szellemi s elmebeli állapotok olyan, hogy cselekményei minőségének felismerésére szükséges belátással, akaratának szabad elhatározási képességével bír s határozott meggyőződése, hogy ha a vizsgált mai napság, azaz jelen állapotában büntényt követne el, ilyen cselekménye következményeit elmebeli fogyatkozása folytán magától el nem hárihatná, mert a btkvnek a zavart elmeállapotokat illető felmentő szabványai reá alkalmazhatók nem volnának s így eltekintve tanuskodása hitelességének egyéb a bíróság által meghatározandó kellékeiktől s kizárólagosan elmebeli állapotára való tekintettel, a megejtett vizsgálat s megfigyelés semmi olyan alapos adatot nem nyújtott, melynek következtében a vizsgátnak jelen ügyre vonatkozó vallomása aggálytalannak elfogadható nem volna s az illető esküre bocsátható nem lehetne.

Ezen vélemény alapján a vizsgált a lugosi kir. törvényszék által esküre bocsáttatott ugyan, de vádlott H. J. a gyilkosság büntettének vádja s következményeinek terhe alól más mérvadó okok következtében mindhárom foku bíróság által felmentetett.

II. Gyermekölés. A szülés alkalmával állítólag fellepett elmezavarodás.

Hogy azon az utolsó időben mindinkább tért nyert áramlatnak, mely csaknem minden bűnös cselekedet végső okául s forrásául az agybeli működési zavart akarja tekintetni, szélsőségeiben s tulságig véve minő káros kinövésai vannak a gyakorlati életben, bizonyítja azon tapasztalás, hogy már most a társadalom legalsóbb rétegeiben is ezen körülmény a büntettet elkövetők részéről gyakrabban mentési okul felhasználtatni megkísértetik.

Miglen eddig a társadalom ezen rétegeiben aránylag leggyakrabban az önkivüliség indoklásául s az elkövetett büntett mentéséül mint enyhítő körülmény az ittasság szokott felhasználtatni, most evvel s pedig aránylag gyakran az agybeli működés zavarain alapuló eszméletlen kivüliség, az állandó vagy mulékony elmezavar szokott váltokozni s ez kiváltképen oly esetekben szokott megtörténni, melyeknél ilyen állapot a gyakorlati életben, mint például nehéz s segédkezés nélkül történt szüléseknél, a szülőnők részéről csakugyan szokott egyes kivételes esetekben köz tudomásulag előfordulni s észleltetni.

Ilyen eset a következő:

B. R. P. községbeli hajadon teherbe esett.

Terhességét ennek egész ideje alatt mindenki előtt titkolta. Daczára ezen titkolódzásának, midőn 188* junius 24-én a községet átszelő pataokban egy ujdonszülött gyermek hüllája találtatott, a gyanu, hogy ez az ő gyermeke s ezt ő tette láb alól, feléje fordult.

A gyanusítás nem is volt indokolatlan s eredmény nélküli, mert mindjárt első kihallgatása alkalmával önkéntesen beismerte az illető, miszerint ő ugyanazon hó 18-án reggel hazulról eltávozott, száraz fáért akarván az erdőbe menni. Alig ért ki azonban a faluból, a patak mellett szülési fájdalmakat érzett s minden segítség nélkül egy holt fugyermeket szült s azt sajátkezüleg a folyó patak vizébe dobta. Ugyanaznap még délelőtt hazavánszorgott s a történeteket titokban tartotta.

Az ez ügyben foganatosított birói vizsgálat s megtar-

tott törvényszéki végtárgyalás alkalmával vádlott avval védekezett, hogy a szülési fájdalmak által meglepetve, eszméletlen kívüli állapotba jutott, azt sem tudja, hogy a gyermek élve vagy halva jött a világra s még kevésbé, hogy az hová lett; lehetségesnek tartja azonban, hogy ezen elmezavarodásban a gyermeket maga dobta azon patakba, a hol az megtaláltatott.

Az öt egy évi börtönre elítélt elsőbíróági ítéletnek ezen védekezése következtében történt feloldása után, újabb ítélethozatal előtt a lugosi kir. törvényszék által gyermekölés büntette miatt vádlott B. R. elleni bűnügyben felvett vizsgálati iratok hozzám átszármaztattak azon megkereséssel, hogy a megnevezettnek orvosi vizsgálata s a bűnügyiratok tanulmányozása alapján az iránt *„vajjon vádlott testi s lelki állapotánál fogva ki van-e zárva vagy fenforog-e lehetősége vádlott azon védekezésének, hogy a szülés után öntudatát illetőleg eszméletét veszítve, nem birt akaratának szabad elhatározási képességével“* — véleményes nyilatkozatot adjak.

Ezen felszólításhoz hiven, a megnevezettnek kihallgatása, orvosi vizsgálata s az ügyiratok tanulmányozása után következő véleményt adtam:

B. R. 18 éves hajadon, földmivelő leánya, gör. kel. vallásu, P. községbeli születésű s illetőségű, atyja 5 évvel ezelőtt 50 éves korában, anyja 15 évvel ezelőtt általa közelebbről meg nem határozható betegségekben, egy nálánál öregebb fivére tüdőgümőkórban meghaltak, egy 30 éves nővére egy szomszéd községben s egy 28 éves nővére, kivel ő s még egy fiatalabb nővére együtt lakik, a községben van férjnél. Öreg szüleit nem ismerte. Más rokonai nincsenek. Családjában öngyilkossági esetek, elmekórok nem fordultak elő.

Atyja házában nevelkedett, iskolába járt ugyan, de írni, olvasni nem tud, az imádságokat azonban ismeri. Csak románul beszél. Korán házi s később mezei munkára használtatott, rendes életmódot élt, idegeneknél szolgálatban nem volt, hanem mindig otthon tartózkodott, miglen 188* junius hó 18-án fentmondott büntettének elkövetése miatt junius hó 26-án letartóztatott, a facseti kir. járásbi-

rósági fogházban elzárattott, honnan 188* február hó 4 én a lugosi kir. törvényszéki fogházba szállítottott, hol is márczius hó 30-ig, a midőn t. i. az elsőbírósi ítélet feloldása után ideiglenesen szabadlábra helyeztetett, tartózkodott.

Gyermeekkori betegségeket ki nem állott, rendes időben kezdett járni, eredménynyel oltatott, komolyabb ágyban fekvő beteg sohasem volt. Ivarvérzését 15 éves korában kapta s az mindaddig, míg teherbe nem esett, rendes időben s rendesen beállott, végbement lebetegedése után azt 8 hétre ismét megkapta s most is rendesen van.

A vizsgált középtermetű, igen erős testalkotású. jól táplált, egészséges kinézésű, haja sűrű fekete, koponyáján kinövés vagy az alkotásban rendestől eltérés nem észlelhető, tekintete szabad, arczkifejezése értelmet eláruló, látak egyenletesen mozgó, látható hátyák vörösök, az érzékek rendes működésűek s jól fejlődöttek, a légzési, vérkeringési s emésztési szervekben rendellenesség fel nem fedezhető.

Viselete a fogházban kifogás nélküli volt, viseletében, modorában, nyilatkozataiban, a kedélyélet nyilvánulásaiban rendellenességet nem tanúsított, fogolytársaira, öreire, környezetére az ép elméjű egyén benyomását tette.

A hozzá intézett kérdésekre határozottan s értelmesen felel. Ismerete köréhez tartozó tárgyakról, a községbeliekről, azok viszonyairól kellő s indokolt felvilágosítást ad. Életének minden aprólékos mozzanataira, az egyénekre, kikkel érintkezésben volt, élénken visszaemlékezik. Az erkölcsi jó s erkölcsileg roszról alantós műveltségi fokának megfelelő megkülönböztetési képessége van, öntudatosan említi, hogy bíróság előtt soha sem állott, tudta, hogy teherben volt, de szégyenérzete kényszerítette azt eltitkolni. A neki tulajdonított cselekedetnek bűnös voltáról helyes felfogása van, azt minden áron menteni igyekszik s a reá váró büntetéstől tudatosan szabadulni törekszik. Szóval emlékező tehetsége, ítélő-felfogási s megkülönböztetési képessége ép s e tekintetben, valamint a kedélyélet nyilvánulásaiban s az agybeli működésben rendestől eltérés nála fel nem fedezhető.

A vizsgált tehát jelenleg minden kétséget kizárólag, a legcsekélyebb foglyatkozás nélküli ép szervezettel, erős

testalkatással s ép elmével bírónak nyilvánítható, ki cselekedetei minőségének felismerésére szükséges belátással bír, akarata szabad elhatározási képességének birtokában van.

A kérdés ennél fogva csak az lehet, hogy a gyermek szülése alkalmával vagy közvetlenül annak utána volt-e az illető eszméletlen kívüli állapotban, illetőleg oly eszméletlen kívüli állapotban, hogy ennek daczára cselekvőleg felléphe-tett, cselekedeteket véghez vihetett; vagy pedig öntudatát annyira elveszítette, elmebeli állapota annyira meg volt-e zavarva, hogy cselekvési képessége daczára cselekedeteinek horderejét felfogni képes nem volt, akaratának szabad elhatározási képességével nem birt.

Saját ellentétes s gyakran ellentmondó beismerése szerint — s e tekintetben mint vizsgálati adat csak ez áll rendelkezésünkre — a vádlott tudta ugyan, hogy terhben van, de azt terhességének egész lefolyása alatt mindenki előtt titkolni elég erős s állhatatos volt. A fent mondott napon az erdőre fáért kimenve, visszajövet szülési fájdalomtól meglepetve, egy pataktól 3 lépésnyi távolságra a földre feküdt s ott rövid idő alatt egy holt gyermeket szült s miután ez halva volt s nem tudta, hogy avval mit tévő legyen, azt a közellevő patakba dobta.

A törvényszéki végtárgyalás alkalmával ezen vallomását oda módosította, hogy szülési fájdalomtól meglepetve s eszméletét elveszítve, „arra sem emlékszem, hogy a gyermek élve vagy halva jött-e világra s annál kevésbé, hogy a gyermek hová lett a szülés után. Lehetséges azonban, hogy önkivületi állapotban a gyermeket én dobtam azon patakba, a hol azt megtalálták.”

Általánosságban elismert s minden tapasztaltabb gyakorló orvos előtt ismeretes, miszerint, bár kivételes s aránylag ritkább esetekben kétségtelenül előfordulhatnak s előfordulnak oly szülési esetek, melyeknél a szülőnő a szülés alkalmával vagy közvetlenül aztán, rövidebb-hosszabb időre eszméletét elveszitheti. Nehéz, hosszan tartó vajadás, jelesen első szülésnél, nagyobb mérvű vérvesztés következtében beállott elgyengülés, testi gyengeség, belső szervi változások, az idegélet bántalmai, mulékony vértorlódást az agy felé, vagy az agynak vérszegénységét, rövidebb-

hosszabb ideig tartó általános görcsös állapotokat, melyeknél az illető eszméletét elveszti, idézhetnek elő.

Ilyen esetekben, jelesen ha a szülőanya magára hagyatva van, vagy szülfájdalmaktól meglepetett, magzatának életét helytelen fekvés, önkénytelen mozgások, görcsös rángások vagy lábakkali összenyomás által veszélyeztetheti. azt meg is ölheti.

Ily állapotban azonban az illető vagy elaléltan fekve, vagy görcsök által kinoztatva, tevőleges cselekvésekre, kombinált ténykedésre szükségképen képtelen leend.

Ezek előrebocsátása után, tekintettel a vizsgált ép testi s lelki állapotára, erős, egészséges testalkatára, a szülésnek általa is beismert rövid tartamára, azon lelki erőre, melylyel a terhességgel járó minden változást a nélkül, hogy azt valakivel közölte volna, eltűrte s eltűrhetette, hogy a megszült gyermek nemét felismerni képes volt, tekintettel, mondom, mindezen körülményekre s egészen eltekintve saját ellentétes vallomásaitól, nem valószínű, hogy a vizsgált a kérdéses szülés folyama alatt eszméletét rövidebb-hosszabb időre elveszítette volna. Feltéve azonban, bár meg nem engedve, hogy mindezek daczára a szülés folyama alatt eszméleté csakugyan elveszítette, ilyen állapotban, közvetlenül a szülés után, erő kifejtést igénylő kombinált tevékenység kifejtésére nem lett volna képes, azaz fekvő helyzetéből egy a szülep nélkül $3\frac{1}{2}$ kilogramm súlylyal bíró testet egy három lépés távolságra lévő, mélyeb n fekvő patakba bedobni egyáltalában nem lett volna képes.

Hogy pedig a szülés aktusának befejezte után s ennek következtében az illetőnél — mint a szüléseknél s azok után szinte megtörténni szokott — oly elmezavarodás állott volna be, melynél fogva az bár tevőleges működésekre képes, zavart lelki állapota következtében azonban cselekedetei tekintetében akaratának szabad elhatározási képességével nem birt volna, ez esetben el nem fogadható azért, mert az ilyen elmezavarodás, ha jelesen szülés után váratlanul s hirtelen minden felismerhető előzmények nélkül fel is léphet, nem ily módon mulik el egyszersmind, hanem mint lényeges, az egész szervezetet igénybe vevő, sőt romboló

változás rövidebb-hosszabb ideig tartó, aránylag könnyen felismerhető jeleket s nyomokat hagy maga után.

Már pedig az illető vádlott, közvetlenül a szülés után, nyugodtan s gyalog haza ment, semmiféle szellemi vagy lelki változást nem tanusított. Egyebekben még lélektani szempontból sem fogadható el ezen feltevés, mert ha az illető öntudaton kívüli állapotban követte volna el a kérdéses ténykedést, öntudatának visszatérte után s tudatában annak, hogy szült, ártatlanságának érzetében ösztönszerűleg kereste volna megszült gyermekét megfoghatatlannak kellett volna tartania, hogy gyermeke nyom nélkül eltűnt.

Mindezek alapján a hozzám intézett kérdésre oda nyilatkoztam, miszerint tekintettel a fent mondottakra, ki van zárva lehetősége vádlott ama védekezésének, hogy a szülés után öntudatát, illetőleg eszméletét veszítve, akaratának szabad elhatározási képességével nem birt.

Vádlott egyéb okoknál fogva s pedig jelesen azért, mert a bonczolatlak a tüdők állapotát, illető hiányos volta miatt az, hogy az újdonszülött élve jött-e a világra, minden kétséget kizárólag megállapítható nem volt, a beállott halál okára nézve pedig a megrodhadás miatt megközelítő vélemény sem volt adható, miután az elsőfoku bíróságok által elítéltetett, a m. kir. Curia által a gyermekölés büntettének vádja és következménye terhe alól felmentetett.

III. Gyilkosság.

A bűnügyi beszámítási képesség meghatározásánál s megítélésénél nemcsak a tettet, ennek eshetőleges rendkívüliességét, szokatlanságát, fontosságát, hanem jelesen s kiválóan a tettest, ennek testi s lelki állapotát, eshetőleges phisikai s pszichikai változásait kell vizsgálni, megfigyelni s fürkészni.

Törvényszéki orvosi gyakorlatomban gyógyíthatlan elmebetegségben szenvedőket volt alkalmam megfigyelni, kiknek összes bűnös cselekedetei, daczára annak, hogy hosszú időn keresztül egészen szabadon jártak-keltek, aránylag csekély horderejű büntényekre, például egy-egy betöréses

lopásra szorítkoztak, miglen apagyilkosok, vad kegyetlenséggel véghezvitt gyilkosságok számos szerzői s elkövetői, a dolog természeténél fogva, tökéletes ép elméjűek voltak.

Ezen utóbbiak sorába tartozik a most közlendő eset is, melyben egy 19 éves, fiatal, ép elméjű egyén édes atyját, mert ez léha életmódjának folytatásában őt akadályozta, kiszámítással s vad kegyetlenséggel meggyilkolta, hulláját több izben el- s ismét kiásta, hullamaradványait házában magánál tartotta, míg az ez ügyben megindított vizsgálat a büntény felderítésére vezetett.

Érdekessé teszi ezen esetet még azon körülmény is, hogy a védelem felszólalására a budapesti kir. ítélőtábla, mivel a cselekmény rendkívüli súlyossága, szokatlan volta s a vádlott ifjúsága, lelki s elmebeli állapotának meghatározása s megállapítása tekintetében nagyobb óvatosságra s figyelemre int, ezen esetben pedig az első megfigyelés csak egy szakértő által eszközöltetett s ez is csak 10 napi megfigyelés eredményéből merítette véleményét, az elsőfoku bíróságnak első izben hozott ítéletét feloldotta s eme bíróságot oda utasította, hogy ez esetbeli vádlottat megfelelő hosszabb időn által két orvossal figyeltesse meg s ennek eredményéről kellően megokolt írásban előadott véleményt kívánjon.

Az eset a következő:

188* év szeptember hó első felében J. községben W. J. odavaló lakos, ki M. nevű fiával egyedül lakott, nyomtalanul eltűnt.

A feltalálása iránt tett nyomozások eredményre nem vezetvén, az eltűntnek fia W. M. közönyös magaviselete is a lakosságban feltűnést keltvén, a községi előjáróság az esetről jelentést tett s az eltűnt vagyonának zár alá vételét kérelmezte, minek következtében október hó 8-án egy csendőri őrjárat lett a községbe vezényelve, mely erélyes nyomozást s vizsgálatot indított.

Ennek folyamában az eltűnt házában kutatás fogantatván, ez alkalommal a padláson egy ott elhelyezve volt zabrakásban egy zsák fedeztetett fel, melyben egy emberi testnek csontmaradványai s feloszlásnak indult részei voltak találhatók.

Ezen hullarészek az eltűnt W. J. testéből valónak tartatván, már most a gyanu határozottan a vele egyedül lakott fia ellen fordult s ez atyjának meggyilkolásával vádoltatott.

W. M. ekkor a vizsgálat további folyamában is fentartott következő vallomást tett, hogy t. i. ő 188* szeptember hó 13-án este atyjával a község közelében lévő s anyja tulajdonát képezett földre, lovaikat legelendő, kiment.

Atyja a szekérrel előre ment, míg ő később ment ki utána. Miután ő atyjához kiért, a lovakat legeltetésre bocsátották. ő a lovakat őrizte, atyja pedig a szekéren aludt. Bizonyos idő lefolyta után ő atyjához közeledett s midőn látta, hogy ez mélyen alszik, elővette a nála rejtve volt töltött revolvert s evvel közvetlen közelből alvó atyjának fejére egy lövést irányzott. A lövés célzott nem tévesztett, hanem talált, de mivel látta, hogy atyja, bár már nem mozdult, de még mindig hörgött, a szekér löcsét kivette s evvel három ütést mért atyja fejére, mire ez többé életjelt nem adott.

Ezen büntett elkövetése után a lovakat befogta, a hullát hazaszállította s egy szalmakazalba elrejtette. Itt a hullát 8 napig tartotta, de mivel a hulla rothadása büzt terjesztett s mivel a kutyák s sertések a felturt hulláról a lágy részeket lerágva, a csontokat kezdték széjjelhordani, egy estve a hulla maradványait kertjében a földben elásta s a földet trágyával betakarta, később az előbb említett szalmakazalban a koponyát is megtalálván, ezt kertjének egy sarkában külön ásta el. Október hó 7-én a hullamaradványokat újból kiásta, egy zsákba rakva, oly szándékkal vitte fel padlására, ott a zabrakásba elrejtve, hogy onnan majd a temetőbe fogja kiszállítani.

Mielőtt azonban e szándékát foganatosíthatta volna, a hullarészek október hó 8-án megtaláltattak s ellenében a bűnvádi vizsgálat megindított.

A hulla maradványainak október hó 10-én foganatosított orvos szakértői megvizsgálása alkalmával a lágy részeknek helyenként csak nyoma, belső szerveknek még nyoma sem volt található, hanem találtatott egymással összefüggésben nem volt, lemeztelenített, agyaggal, sárral be-

piszkolt többrendbeli szár, borda, válkules, medencze, csigolya-csontok s a csizmákban volt alszárak s lábak. ez utóbbiak nagyfoku rothadásban. Az egy darabban megtalált koponyán, mely egy kifejtett emberi csontváz koponyájának megfelelő volt, a bal fal s halánték-csontnak megfelelőleg egy összeroncsolt szélek által környezett két tallér nagyságú lyuk s a jobb falcsontnak legfelsőbb részén egy félkörben menő, rendetlen alakú, 4 cm. hosszú, 2 cm. széles lyuk volt észlelhető. Ezen két lyukalaku folytonossági hiány között s ezeket egymással összekötő 10 cm. hosszú, a csont állományán keresztülható csontrepedés volt található.

A szakértői vizsgálat eredményeként csak az volt megállapítható, hogy a vizsgálat tárgyát képezett csontok egy kifejlődött emberi csontváz maradványait képezték s hogy legnagyobb valószínűséggel az illetőnek életében csakis a koponyatető lehetett erőműves behatásnak alávetve.

Gyanúsított különben az ellene megindított bírói vizsgálat alkalmával azonnal beismerte, hogy az imént részletezett hullarészek s maradványok meggyilkolt atyjától származnak s fentebb leírt s már előbb tett vallomását később csak annyiban kísérlette módosítani, a mennyiben azt állította, hogy forgó pisztolya atyja közelében véletlenül sült el.

A bűnügyi vizsgálat befejeztekor, illetőleg az ez ügyben tartott első törvényszéki végtárgyaláson hozott ítélet feloldása után, a lugosi kir. törvényszék mint fenytő bíróság által, a bűnügyiratok átszármaztatása mellett, vádlott W. M. lelki s elmehelyi állapotának, a cselekmény rendkívüli súlyosságának, szokatlan voltának s a vádlott ifjúságának szem előtt való tartásával, két orvosi szakértő által való megfigyelése s ennek alapján beszámíthatósága tekintetében tüzetesen megokolt vélemény kiállítása elrendeltetett.

Ezen feladatot következőkben igyekeztem megoldani s most már 6 hétig tartó megfigyelés s a bűnügyi iratok tanulmányozása alapján következő, a második megfigyelő szakértő társam által egész terjedelmében magáévá tett s elfogadott véleményt terjesztettem be.

W. M. 20 éves, nőtlen, földművelő, rkath. vallásu, V.

Községbeli születésű, J. községbeli illetőségű, atyja 50 éves korában mult évben erőszakos halállal, anyja, ki atyjának második neje volt, körülbelül 4 év előtt, 66 éves korában, tüdőgyulladásban halt meg. Öreg szüleit, miután szülei Csehországból költöztek ide, nem ismerhette. Egy mostoha nővére 19 éves korában közelebből meg nem határozható betegségben halt meg. Egy körülbelül 30 éves mostoha fivére életben van s egészséges. Egy atyja utáni nagybátyját, ki egy ideig náluk tartózkodott, ismert. Egyéb rokonai e vidéken nincsenek. Családjában öngyilkossági esetek, öröklékeny alkati kórok vagy elmebetegségek nem fordultak elő.

Ő maga mindig atyja házában tartózkodott, evvel együtt V. községében lakott, hol atyja kinek fekvő birtoka nem volt, zsellérképen élt.

Ezen községben iskolába járt ugyan, de már azért is, mert csak télen járt iskolába s ha megfelelő munkája akadt, akkor télen is elmaradt, különös előmenetelt tanulmányai-ban nem tett, ennél fogva írni olvasni csak keveset tud, az imádságokat azonban ismeri, beszél németül s a legszükségesebbet románul is.

Körülbelül 10—12 éves korában iskolából végképen kikerülván, állandóan lovak, marhák őrzésére használtatott, később mezei munkával foglalkozott. Egy atyja utáni nagybátyjától, ki időközben Csehországból hozzájuk jött, csizmadiaságot is tanult, de miután ez két évi itteni tartózkodás után visszement, e tekintetben sem nagy jártasságra tett szert. Körülbelül hatodfél év előtt szüleivel az akkor telepített J. községébe jött lakni, hol 13 hold földet kaptak, házat építettek, lovak, marhájuk volt. Itteni tartózkodásuk után egy évre édes anyja elhalálozott, ezután atyja ismét nősült, de ezen neje nemsokára elhagyta s ők ketten egyedül maradtak s csaknem állandóan egyedül voltak. A szeszes italok mértéktelen élvezetének nem hódolt, szeretett ugyan mulatni, zajosabb mulatságokban résztvenni s ilyenkor mindig jókedvű volt, pénzt könnyen költötte, de egy-egy eset kivételével, soha le nem itta magát. Leányokkal aránylag sokat társalgott, azokkal táncolt, mulatott, egy szomszédságában lakó leányt sűrűn látogatott, de

határozott ismételten tett állítása szerint nemileg még eddig sohasem közösült.

A községi előjáróság bizonylata szerint, ő egy rakoncátlan, durva, alattomos, bosszuálló egyénnek nyilváníttatik, ki által a vagyonbiztonság a községben veszélyeztetve volt, kit nem mertek a károsultak feljelenteni, mert félték tőle, hogy bosszúból házaikat felgyújtja s kicsapongó, pazarló életet élt, atyja tudtán kívül könnyen értékesíthető tárgyakat eladott s a keresménynyel könnyelműen elmulatott. Mindezt azonban ő kereken, határozottan tagadja, soha neki senkivel baja vagy összekocczczanása nem volt, senkit sem fenyegetett, a másét sohasem sajátította el, bíróság előtt sohasem állott. A községbeliekkel, társaival mindig jó viszonyban volt, csak, saját beismerése szerint, atyjával már évek óta roszul élt. mert ez őt folyton szidalmazta s fenyegette s atyjának ezen irányban tanusított viseletének tulajdonítja azt, hogy neki a községben oly rosz hire van. Vizsgálatilag s a végtárgyalás során azonban megállapított, hogy ő munkás s józan életmódu atyja irányában mindig ellenséges indulattal viseltetett, közöttük gyakori czivódások voltak, úgy hogy az atyja megunván a fiával való együttélést, vagyonát eladni, azt pénzzé tenni szándékozott, tőle elment feleségéhez N. községébe lakni menni készült, miglen fiát szolgálatra küldeni akarta. A közöttük uralgott rosz viszony már odáig fejlődött, hogy egy ízben midőn fiát 14 frttal egy ismerőiséhez N. községébe küldte s ez a pénzt nem rendeltetési helyére vitte. hanem ezen a pénzen egy forgó pisztolyt s töltényeket vett, a többit pedig elköltötte, az apa ezen viselkedése miatti haragjában oly ingerültségbe jött, hogy ezen pisztolylyal fia után lőtt is. Ezen idő óta atya s fia a lehető legrosszabb viszonyban éltek, miglen ez utóbbi mindjárt részletezendő módon atyját meggyilkolta. Ezen bűnténye miatt elfogatván, 188* október hó 11-én a lugosi kir. törvényszéki fogházba szállíttatott.

Gyermekkori betegségeket tudtával ki nem állott, ránggörcsökben nem szenvedett, eredménynyel oltatott, könnyen elmuló egyes hurutos s váltólázás rohamok kivételével beteg, egyáltalán ágyban fekvő komoly beteg sohasem volt. A fogházban való tartózkodása ideje alatt azonban

három ízben volt beteg s pedig a fogházorvosi kórházi jegyzőkönyv adatai szerint 188* november hó 20-tól 26-ig s deczember hó 13-tól 31-ig váltólázban s a legközelebbi év január hó 20-ától február hó 18-ig tüdőgyulladásban szenvedett. de ezen betegségekből minden kóros változás visszamaradása nélkül tökéletesen kigyógyult, a test tápláltsága az utolsó időben gyarapodott s a vizsgált testileg fejlődöttebb mint azelőtt volt.

A jelenleg 174 cm. hosszusságu, 68 kiló súlylyal bíró, egészséges testalkotásu vizsgált haja sűrű, barna, koponyáján kinövés vagy az alkotásban a rendestöli eltérés fel nem fedezhető. Tekintete rendesen nyugodt, csak ha büntényéről folyik a beszélgetés, válik az nyughatatlanná, habozóvá. Elzáratása után első időben tétovázó, időnként elbámuló tekintete szabadbá vált, mint aki fiatalkori könnyüvérűséggel sorsában megnyugodott, arczkifejezése állandóbb, kedélyállapotának megfelelőleg. otthonosabb, egyhangubb, kevésbé változékony s értelmet eláruló, nem buta. Kinézése halvány, de egészséges, látak egyenletesen mozgó, a légzési, vérkeringési s emésztési szervekben rendetlenség fel nem fedezhető, étvágya jó, ürületei rendesek, alvása nyugodt.

A megfigyelés befejeztekor 8 hónapja, hogy letartóztatásban van. ez idő alatt viseletében, modorában, nyilatkozataiban, kifejezéseiben s kedélyéletének nyilvánulásaiban feltűnőséget vagy rendestöli eltérést nem tanusított. Egyrészt változtatott életmódjának nyomasztó volta visszatükrödzik ugyan némelykor viseletében, másrészt pedig fiatal-korigondatlansága, könnyelműsége vidámabb kedélyhangulatba tereli őt, de ez a fenforgó viszonyoknak természetes s hű kifejezése s nem valami kóros változás következménye.

Midőn alólírt törvényszéki orvos a megejtendő hullaszemle alkalmából a vizsgálnak illetőségi községében kiszállván, azt közvetlenül letartóztatása utáni első időben először láttam, mert a büntény rendkívüliessége, szokatlansága, a büntény elkövetése utáni látszólagos közönyössége érdeklődésemet felkeltötte, őt aránylag hosszabb ideig, míg t. i. a bírói előnyomozások foganatosítottak, megfigyeltem, őrei s mások által vele folytatott társalgást meghallgattam, vele több ízben beszélgettem s ez alkalommal semmiféle

olyan tünetet nem észleltem, mely az illető elméleti ép-sége tekintetében, habár erre önkénytelenül gondolnom kellett, némileg indokolt aggályok felmerülésére alkalmat szolgáltathatott volna. Kötözött kezekkel ült a községi bíró lakházának tornácán egy padon, sem az elmeháborodottak tompa részvétlen egykedvűségét nem tanusította, sem valami rendkívüli tulságosan felöltő izgatottság, nyughatatlanság jeleit nem mutatta. A viszonyok súlyát s terhét mélyen érző, felhevült, kipirult arczkifejezéssel, mintha több éjszakát álmatlanul töltött volna, nyugodtan ül, atyja ismerőseinek kifakadásait válasz nélkül türte, csak időnként nagyon mélyen felsóhajtott, egyebekben a hozzá intézett kérdésekre értelmesen felelt, csendesen viselte magát, az utolsó napokban vele lakott s szinte latartóztatott távolabb helyen vele szemben ülő öreg asszony bűnrészességét határczottan s öntudatosan visszautasította.

A mostani megfigyelés alkalmával az állandó folytonos érintkezés s megfigyelés érdekében az illető oly zárkába helyeztetett, hol több az értelmesebb osztályhoz tartozó, a német nyelvben kellő jártassággal bíró egyén letartóztatásban van s mindezeknek egybehangzó nyilatkozataik szerint az illetőnek, időnkint gyermekies könnyelműséget tanusító nyilvánulásaitól eltekintve, ők nála az elméleti rendellenesség legcsekélyebb jelét sem észlelhették, a mint egyáltalán környezetére, őreire az ép elméjű ember benyomását teszi.

A hozzá intézett kérdésekre határozottan s értelmesen felel, ismeretei köréhez tartozó minden ügyről s tárgyról kellő s indokolt felvilágosítást ad, a miről felvilágosítást nem adhat, vagy a mit már nem tud, azt határozottan megmondja s nem tudását indokolja.

Saját s ismerőseinek vagyoni viszonyait ismeri, vagyonának mostani kezeléséről, az eszközölt eladásokról, ez irányban mostoha testvére által értesítettven, részletes s szabatos tudomása van.

Illetőségi s a szomszéd községnek közigazgatási beosztásáról, multjáról, hogy t. i. az hogyan telepítettett, a két község azelőtt melyik vármegyéhez tartozott s mikor csatoltatott Krassó-Szörény vármegyéhez, hol s mikor alakított körjegyzőséggé, tudomása van.

Fogolytársait ismeri, a házban uralgó rendet s szabályokat ismeri.

Elményeire a legparányibb részletekig, szintugy az egyénekre, kikkel érintkezésben volt, élénken visszaemlékezik. Iskolatársaira s nevezetesen játszótársaira emlékezik, azok életleflyását, viszonyait ismeri, ismeri a község lelkesztét, jegyzőjét, tanítóját, a községi birákat s mindazok viszonyait helyesen előadja s megítéli.

Az erkölcsi jó s erkölcsileg rosztól teljes s tiszta felfogása van, azon képessége, melynél fogva cselekményeit s azok következményeit s társadalmi szempontból korának, társadalmi állásának s alantos műveltségi fokának megfelelőleg, megítélni képes, ép s megvan — s azon tehetsége, melynek folytán egy tett elkövetésére magát szabadon elhatározhatja s választhat a között, hogy cselekményét elkövesse-e vagy sem, ez időn valamely kóros változás által megrontva, megtörve vagy korlátozva nincsen. Saját bűnös cselekedetének horderejét, következményeit, bűnös voltát helyesen megítéli s e tekintetben a gyakori kihallgatások s érintkezések alkalmával tett eltérő, némelykor habozó s ellentmondó nyilatkozatai, azon törekvésének, hogy reá váró sorsán könnyítsen, eshetőleg betanításnak kifolyása. Mig azelőtt hol erősen zokogva, hol tompa egykedvűségében azt bevallja, annak részleteit elbeszéli, annak okául atyjának iránta tanusított bánásmódját nyilvánítja, ujabbi időben vádbeli cselekményét véletlenség szülte szerencsétlenség kifolyásának akarja tekintetni. Nem volt neki szándéka atyját megölni, hanem éjjel mindketten a mezőn elaludtak, álmában zajt hallva, azt hitte, hogy az őrzésére bizott lovakat elloponi akarják, félálomban felugrott s ez alkalommal a kezében levő revolver elsült s atyját véletlenségből megöltte. Midőn evvel szemben eleibe tartatik, hogy utólag miért ütötte atyját még egy löcscsel is fejbe s miért titkolta egyáltalán a véletlenség szülte szerencsétlenséget, avval védekezik, hogy félálomban volt, nem tudta, hogy mit cselekszik s csak a tény elkövetése után birta annak horderejét megítélni s később is csak azért járt ugy el, a mint eljárta, mert hiszen ez időben inkább beteg, mint egészséges volt.

Emlékező tehetsége, ítélő felfogási s megkülönböztetési

képessége a vizsgálnak tehát ép s e tekintetben, valamint a kedélyélet nyilvánulásaiban rendestöli eltérés fel nem fedezhető.

Ezen egyén — mint az érintetett — 188* szeptember hó 13-án édes atyját meggyilkolta.

A kérdés már most az, vajjon az illető a mondott büntetett öntudatos, beszámítható állapotban követte-e el, vagy az elkövetett tett idejében oly betegségben szenvedett, melynek folytán muló vagy állandó elmezavar állott be s ő ennek következtében cselekménye bűnösségének felismerésére szükséges belátással, akaratának szabad elhatározási képességével nem bírt s nem bírhatott.

Ezen feladat megoldása érdekében már most a kérdéses tény maga s ennek körülményei is figyelembe veendőek s e tekintetben a következő adatok állanak rendelkezésünkre.

A fiatal kora daczára rakoncátlan, pazarló életmódot élt, mindig egészséges, soha komolyabb betegségben nem szenvedett, vizsgált W. M. édes atyjával, kivel ő egyedül egy házban tartózkodott, hosszabb idő óta rossz viszonyban élt, mert életmódjáért az őt gyakran szidalmazta, fenyegette, sőt egy ízben utána is lőtt s hogy tőle szabaduljon, fekvő vagyonának tökéletes elárusítására szánta magát s ezt részben már is foganatosította, miért is a vizsgált mindig ellenséges indulattal viseltetett atyja irányában.

A fentmondott nap estéjén, mely időben közöttük szóváltás s összekocczczás nem volt, ő s atyja lovaikat legeltetni földjükre kimentek, az apa oda előre ment, a fiu csak később jött, midőn a fiu atyjához kiért, a lovakat legeltetésre bocsátották s míg az apa a szekérre aludni lefeküdt, a fiu a lovakat őrzé. Bizonyos idő lefolyása után a vizsgált atyjához közeledett s midőn látta, hogy az mélyen alszik, a magával hozott revolvert elővette s evvel közvetlen közelségből atyja fejére egy lövést irányzott. Ezen lövés után atyja még életjelt adván, kivette a szekér löcsét s evvel három ütést mért atyja fejére, mire az többé életjelt nem adott. Ekkor befogta a lovakat, a hullát lakásukra szállította, egy szalmakazalban elrejtette s itt 8 napig tartotta, de mivel attól tartott, hogy a beállott rothadás folytán fejlődő bűz a hulla jelenlétét elárulhatná s mivel a házi álla-

tok a felturt hulláról a lágy részeket lerágva, a csontokat kezdték széthordani, valamelyik nap estéjén a hullát a kertben lévő szalmakazal mellé a földbe ásta s ezt trágyával betakarta. Ez utóbb említett helyen okt. hó 7-ig voltak a hullarészek, a midőn azokat újból kiásta s egy zsákba rakva oly szándékkal vitte padlására s rejtette el az ott lévő zabrakásba, hogy onnan majd a temetőbe kiszállítandja. Időközben azonban atyjának eltünése feletti első megütközés megszűntével, a gyanu. hogy az erőszakos halállal halt meg, a községben mind élénkebb lett. az erőszak alkalmazásával a vizsgált gyanusítottván, nála október hó 8-án házmotozás tartatott s a kérdéses zsák atyja hullájának maradványaival felfedeztetett s ő letartóztatott

Letartóztatása alkalmával s azután ő mind a csendőrök, mind később a vizsgáló bíróság előtt cselekedetét bevallotta s azt az imént előadott módon történnék nyilvánította s ezen vallomását csak sokkal később — mint az fennebb részleteztetett — annyiban változtatta, hogy legújabb állítása szerint revolverje véletlenségből sült el.

Ha már most ezen bűntény részleteit s körülményeit figyelembe vesszük, jellemző erre s a vizsgálatra nézve, hogy a meggyilkolt eltünése feletti első megütközés megszűntével, a községbeli lakosság gyanuja vádlott felé irányult, hogy az apának eltünésével annak fiát összeköttetésbe hozták, hogy bűnös cselekedete felett elszörnyűködtek ugyan, de az nekiök nem váratlanul jött, azt nem a tettes eshetőleges elmezavarodottsága, hanem atyja iránt régibb idő óta köztudomásulag táplált ellenséges indulata kifolyásának tekintették, őt ezen cselekedet elkövetésére képesnek ítélték, a mint hogy ezen mintegy közvéleményként feltűnt nézet a bűntény felfedezésére is vezetett.

Indító oka ezen természetellenes cselekedetnek is meg van s részben ezen évek óta kölcsönösen táplált ellenséges indulatban, részben anyagi viszonyainak kilátásba helyezett megromlásában, melyeknek ily forma alakulásánál eddigi pazar, könnyelmű életmódját nem folytathatta volna, keresendő, mely állítás, eltekintve az illetőnek természetétől, már azon tervszerűségben is, melylyel bűnös cseleke-

detét végrehajtotta, melylyel eshetőleges felfedeztetését elhárítani igyekezett, leli indokolását s magyarázatát.

Tettének végrehajtása előtt békülékeny, nyugodt természetűnek mutatkozik, a tett színhelyén bevárja, míg kiszemelt áldozata elalszik s ekkor hajtja végre bűnös cselekedetét, a hullát elássa, midőn az ez által okozott bűzhődség elárulására szolgálhatna, azt biztosabb helyre teszi s végtére a sirkertbe akarja elhelyezni, a meggyilkoltat elutazottnak állítja, magát látszólag nyugodtan viseli, legalább rendes foglalatossága után jár.

Ily alakban ezen cselekedet nem a zavart lelki állapot kifolyásának tekintendő, hanem az az illetőnek életében a bűnös indulatok szakadatlan lánczolatának utolsó szemét képezi.

Mulékony, ideig-óráig tartó elmezavarodásban nem követhette el az illető vizsgált szóban forgó bűntényét, mert épen ilyen kór mulékonyságánál fogva ily aránylag hosszú idő alatt, szeptember hó 13-tól október hó 8-ig, az öntudatnak szükségképeni helyreálltával cselekedete feletti kétségszűrésének kellett volna nyilvánulni, miglen előbb a cselekedet kivitelében a tervszerűségnek kellett volna hiányozni,

Allandó agybántalomban, elmezavarban pedig az illető vizsgált nem szenevedhetett, mert az ilyen állandóan tartó kóros változás feltűnő mindenki által többé-kevésbé felismerhető jelenségekben nyilvánult s ha meg is engedhető, hogy ilyen kóros változásoknak egyes jelensége, egyes kivételes esetekben hirtelen, váratlanul megdőbbszerűleg mutatkozhat s az mint a villám a felhőtlen égből csaphat le, de mint lényeges, az egész szervezetet igénybe vevő változás meg nem engedhető s fel nem tehető, hogy az már egyszeri még oly hirtelen fellépte után rövidebb vagy hosszabb ideig tartó felismerhető jelenségeket vagy nyomokat nem hagyja maga után hátra, már pedig az illető vizsgált mind bűnös cselekedetének elkövetése előtt, mind azután tettének megfelelőleg viselte magát, a betegség s kóros változás jelenségeit sem azelőtt, sem azután nem tanusította.

Való ugyan, hogy tekintettel a tettes fiatal korára,

ldozatával való családi-összeköttetésére, azon fásultságra, melylyel a büntett elkövetése után viselkedett, a kérdéses büntett szokatlan természetellenes borzasztóságánál fogva azon bűntények sorába tartozik, melyekre az arról értesülők nagy része annak első hallatára önkénytelenül azon meg-egyzésre fakad, hogy ily bűntényt ily módon elkövetni s így viselkedni ép elmével nem lehet. Ámde minő téves az ivatatlanok által gyakran táplált azon nézet, hogy elmebetegnek csak az tekinthető, kinél ezen betegség feltűnő, mindenki által könnyen felismerhető tünetekben nyilvánul s mely szerint egy olyan egyént, ki legalább egy bizonyos ideig látszólagosan értelmesen beszél, időnként helyes s kellő ítéletet tanúsító feleletet ad, egyáltalán mindenki előtt felölthető értelmi zavart nem tanúsít, elmezavarodottságban szenvedőnek tekinteni vonakodik, épen oly téves másrésztől azon áramlat, mely minden természetellenes indokai-ban egyhamar fel nem ismerhető cselekedetnek, rendki-vüli, látszólag nem könnyen magyarázható viselkedésnek, egyáltalán a bűnös cselekedetek forrásának, a beteg agybeli működést, a központi idegrendszernek elfajulását akarja te-kintetni. Köztudomású például, hogy a fanosodásnak az el-mebetegségek létrejöttére nagy befolyása van. A terhesség, a szülés aránylag gyakori esetekben legalább mulékony el-mezavarodásra adhat alkalmat, de ebből nem szükségképen következik, hogy minden egyes ezen kórban vagy ilyen ál-lapotban elkövetett bűnös cselekedet ilyen elmezavarodásra visszavezethető volna, hogy az ilyen megzavarodás ezen állapotok szükségképeni következménye legyen épen úgy, mint daczára annak, hogy az öröklés az elmebántalmak előidézésében kiváló szerepet játszik, nem szükségképen kell, hogy elmebeteg szülő gyermeke okvetlenül elmebeteggé váljék.

Valamely bűnös cselekedet elkövetésével szemben, a bűnösnek beszámíthatósága tekintetében általánosságban csak akkor vagyunk jogosítva kételyeket támasztani, ha a konkrét büntett körülményei indokainak hiánya, tervsze-rütlensége, de jelesen s kiváltképen a bűnös cselekedetet elkövetett egyén előélete, cselekedetének elkövetése után való viselkedése, testi s lelki állapota magában véve jogos

aggályokat keltenek, mert bármi fontos szerepet játszik a beszámíthatóság meghatározásánál a bűnös cselekedet s ennek körülményei, mindazonáltal minden egyes esetben nemcsak s nem annyira a büntett maga, mintsem s kiválólag a tettes kell, hogy kiváló figyelmünk tárgya legyen.

Már pedig kérdéses esetünkben, eltekintve attól, mi a elkövetett büntett tekintetében kifejtetett, a vizsgált örökös terheltséget nem tanusít, ő maga elme vagy idegbetegségre hajlamosító súlyosabb betegségen nem ment keresztül, egyáltalán a tett elkövetése előtt beteg nem volt, koponyasértést nem szenvedett, iszákos, bujakóros nem volt gondtalanul, könnyelműen élt, elmebetegségre nincs hajlamosítva, rendesen fejlődött, alantos társadalmi állásának műveltségi fokának, fiatal korának megfelelő értelmiséggel bír, nyolcz hónapon keresztül a fogházban való tartózkodása ideje alatt viselete e tekintetben kifogás nélküli, elkövetett büntette kivitelében s annak körülményeiben semmiféle olyan momentum nem mutatható ki, mely csak elmezavar által volna megmagyarázható, ennélfogva a vizsgált elmebetegnek egyáltalán nem nyilvánítható.

Mindezek alapján kétségtelen, hogy a foganatosított megfigyelés s orvosi vizsgálat semmiféle olyan adatot nem nyújtott, semmiféle olyan jelenséget vagy tünetet nem szolgáltatott, melynek alapján állítani lehetne, miszerint a vizsgált valamely lappangó vagy nyilvánult elmebetegségben szenvedne, hogy annak elmetehetsége megzavarva volna s hogy az akaratának szabad elhatározási képességével, cselekménye bűnösségének felismerésére szükséges belátással nem bírna, vagy bűnös cselekedetének elkövetése alkalmával nem birt volna, sőt a fentmondottak alapján a vizsgált W. M. egészséges testalkattal s beszámíthatósága tekintetében ép elmével bírónak nyilvánítandó.

A lugosi kir. törvényszék vádlottat az atyján elkövetett gyilkosság büntetében bűnösnek kimondotta s 15 évi fegyházbüntetésre elítélte, mely ítélet lényegében a felsőbb bíróságok által helybenhagyott.

